

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

35. TÝDEN (26.8.2024)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Škůdci na většině lokalit pod prahem škodlivosti. Na některých lokalitách jsou přemnoženi dřepčící a molice. V sušších lokalitách mohou škodit svilušky, v dalších květilky a pochmurnatka mrkvová. Výskyt třásněnek a drátovců zůstává odlišný pozemek od pozemku. Pokračuje líhnutí a žír housenek osenice polní. Lokálně mohou škodit housenky různých druhů motýlů. Na hniјících rostlinách celeru, cibule aj. se mohou vyskytnout desítky neškodných druhů drobných živočichů, kteří nejsou příčinou hniloby, ale živí se Zahnívajícími částmi.

Máme tu další horké a suché léto, které ovlivňuje chování škůdců. Mohou se přemnožit teplomilné druhy, které zde byly dříve pod prahem škodlivosti, naopak některé tradiční škůdce je obtížné na zelenině nalézt. Pozor by si měli dát pěstitelé na jižní Moravě, kde se škodlivost teplomilných druhů projevuje nejčastěji.

Brukvovitá zelenina - lokálně se mohou přemnožit dřepčící, s rušením strnišť více migrují krajinou a mohou rychle překročit práh škodlivosti. Výskyt ostatních druhů podobný minulému týdnu: při snížené intenzitě ochrany mohou škodit bělásci, kterých je stále hodně. Na některých plochách jsou přemnoženy molice, pokračuje líhnutí a žír housenek můr. Třásněnek na brukvovité zelenině je málo, ale riziko pro náchylné odrůdy zelí zůstává až do podzimu.

Ostatní zelenina - třásněnky se mohou stěhovat na nové porosty cibule, ale na sledovaných plochách jich je zatím málo. V různých plodinách mohou škodit polyfágní svilušky. Pokračuje líhnutí a žír osenice polní - sledovat výskyt housenek. Létaří různé druhy můr, makadlovka řepná aj., škodlivost bude odlišná pozemek od pozemku.

Riziková: dřepčící, molice, bělásci, třásněnky, housenky a další druhy

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- početnost většinou nízká, ale v některých oblastech až desítky/rostlinu. Zdrojem jsou výdroly řepky v okolí.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců. Mechanickou bariérou je zakrytí sítí proti hmyzu.

Osenice polní

- konec letu dospělců, hledat housenky na rostlinách. Početnost vyšší jen na některých lokalitách, škodlivost bude lokální, ohnisková - prohlédnout na pozemku více míst.

Monitoring - housenky světloplaché, přes den často ukryty v půdě. Na rostlinách hledat požerky na spodní straně rostlin a při výskytu čerstvých požerků hledat tmavé housenky v půdě v blízkém okolí (do 10 cm) poškozené rostliny.

Ochrana - proti housenkám do 3. instaru, než trvale zalezou do půdy, kde již přípravky nefungují.

Molice vlašovičnicková

- migrace na delší vzdálenosti je nízká, škodlivé výskyty jsou především na lokalitách se zdrojem molice v okolí (sousedící porosty s dostatkem pupáří). Zaorat napadené porosty co nejdříve po sklizni, aby na povrchu nezůstaly žádné zbytky, ze kterých se molice může líhnout i po jejich zaschnutí.

Monitoring - bílí dospělci většinou na spodní straně listů, světlá vajíčka jsou na bílé ploše.

Ochrana - dospělci jsou citliví k insekticidům, u kontaktních přípravků je nezbytné kvalitní ošetření spodní strany listů. Kapky musí být drobné a pokrýt většinu plochy listu, aby molice trefily. Účinnost zvýší smáčedlo. Proti nymfám a v závislosti na výskytu dalších škůdců (i registraci a reziduím pesticidů) jsou účinné Benevia, Movento a Spintor.

Bělásek řepový

- početnost dospělců zůstává vysoká, při nižší intenzitě ochrany mohou housenky přežít a začít škodit. Vzácně se objevují i vajíčka b. zelného.

Monitoring - žlutozelená vajíčka jednotlivě na spodní straně listů, zelené housenky na spodní straně listů, vřívají se do hlávek. Pomocným znakem je nahromaděný trus v paždí listů, méně často i přilepený na listech.

Ochrana - housenky citlivé k přípravkům proti žravým škůdcům, běžně jsou regulovány ochranou proti jiným druhům. Starší housenky ukryté uvnitř hlávek - musí se k nim postřík dostat - zvýšit tlak a objem vody.

Třásněnky

- migrace je slabší, ale na některých lokalitách mohou napadnout nové plochy cibule.

Monitoring - na listech tmaví i světlí dospělci a nymfy, na starších rostlinách jsou ukrytí mezi nahloučenými listy. V místě sání tmavé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. U zelí před vniknutím dospělců do hlávek.

Sviluška chmelová

- na sledovaných lokalitách pod prahem škodlivosti, ale riziko napadení porostů v suchých oblastech zůstává.

Monitoring - drobní dospělci a nymfy na spodní straně listů, při přemnožení rostliny pokryty pavučinou. Listy žloutnou až odumírají. Napadení začíná často od okraje, nebo je ve srážkovém stínu stromů

Ochrana - pokud není povolen žádný akaricid, je možné použít univerzálně oleje (kontaktní účinek - dokonalé ošetření spodní strany listů), v některých plodinách i vedlejší účinek přípravku Movento.

Motýli

- létá kovolesskec gama, mūra kapustová a m. zelná, mohou se vyskytnout housenky dalších polyfágních druhů, ale na sledovaných lokalitách výskyt nevýznamný.

Monitoring - na rostlinách hledat vajíčka a housenky, které jsou na spodní straně listů. U některých druhů jsou viditelné požrané listy.

Ochrana - proti nejmladším housenkám.

Další škůdci

makadlovka řepná - teplé a suché počasí zvyšuje riziko škodlivosti, housenky škodí v srdéčkách řepy případně bulev. Škody jsou jen v porostech stresovaných suchem. Listy řepy jsou poškozeny dřepčíky, ale většinou v nízké intenzitě.

Užitečné organismy

- v porostech bez škůdců nejsou téměř žádní predátoři ani parazitoidi. Občas se vyskytují pavouci, slunéčka a další predátoři.

Dospělci pilatky řepkové. Housenice na zelenině většinou neškodí, nejčastěji jsou na hořčici.

V celeru jsou malá (několik rostlin) až velká ohniska hnijících budev. Zpočátku jsou listy zvadlé se začínající hnilobou na bázi.

Listy postupně zasychají, dají se vytáhnout ze zahnívající bulvy, která celá shnije.

Hnilobná vůně celeru láká různé druhy drobných živočichů, kteří se mohou objevit již na relativně zdravých bulvách. Při odlomení listů je možné najít vajíčka, larvy i dospělé hmyzu, roztočů, chvostoskoků aj., kteří neškodí, ale živí se odumírající tkání.

Vpravo bílé vajíčko dvoukřídlých - larva se po vylíhnutí zavrtá do shnilé části bulvy.

Odchyt motýlů do feromonových lapáků v roce 2024

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček polní - v letošním roce feromony nefungují - nelze je pro monitoring použít

Osenice polní - konec kladení, líhnutí housenek, hledání housenek na rostlinách

Můra kapustová - konec kladení, housenky mohou škodit až do září

